NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

Udvalget for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke

Vedrørende: Skriftlig besvarelse af spørgsmål modtaget den 13. oktober 2026 vedrørende dagsordenspunkt EM 2026/35

19-10-2026
Sagsnr. 2025 - 17138
Akt nr. 26946485

Postboks 1029
3900 Nuuk
Tlf: +299 34 50 00
Email: ikin@nanoq.gl
www.nanoq.gl

Kære medlemmer af Udvalget for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke.

Indledningsvis skal jeg på Naalakkersuisuts vegne takke Udvalget for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke for Udvalgets spørgsmål af 9. oktober 2026 som modtaget den 13. oktober 2026 vedrørende dagsordenspunkt EM2026/35.

Mine svar er indsat i umiddelbar forlængelse af de af Udvalget stillede spørgsmål, jf. nærmere i det følgende nedenfor:

1. Evaluering af folkeskoleloven
Det kunne have været en fordel, hvis Naalakkersuisut forud for fremlæggelsen af lovforslaget som minimum havde gennemført eksempelvis en revideret evaluering af folkeskoleloven, den enkelte folkeskole og Atuarfitsialak, en identificering af behovet for lærerkræfter, en vurdering af behovet for nyt undervisningsmateriale på de enkelte folkeskoler i byer og bygder samt en vurdering af, om kommunerne ud fra deres kapacitet, kompetencer m.v. vil kunne efterleve lovforslaget.

Der bør samtidig foreligge et overblik over kommunernes forbrug af midler på folkeskoleområdet, herunder en vurdering af, hvorvidt kommunalbestyrelsernes besparelser på folkeskoleområdet kan påvirke folkeskoleforvaltningen og undervisningen. Den manglende viden om historikken på folkeskoleområdet og resultaterne af evalueringen heraf skaber en markant usikkerhed i vurderingen af lovforslaget.

a. Er det hensigtsmæssigt at ændre folkeskoleloven før evalueringen af folkeskoleloven er afsluttet?

Svar: Det er vigtigt at erindre, at forslaget omhandler forhold, som der har været bred enighed om blandt de væsentligste interessenter. Det drejer sig som bekendt om styrkelse af det grønlandske sprog og reduktion af fag på yngstetrinnet samt mulighed for etablering af erhvervsklasser. Der er i det hele tale om ønsker, som i længere tid har været italesat af flere centrale aktører, herunder lærerne. Det drejer sig således om nogle konkrete og afgrænsede tiltag, hvis gennemførelse ikke forudsætter yderligere drøftelser eller undersøgelser.

Det giver derfor ingen mening at afvente en bredere evaluering, som blot vil forhale implementering af de justeringer, som alle væsentligste interessenter er enige om bør igangsættes hurtigst muligt.

En evaluering vil derimod skulle omfatte en række forhold, som skal undersøges nærmere. Det vil eksempelvis kunne omhandle spørgsmålet om tilsyn, kvaliteten af undervisningen, undervisningsformer og -metoder, undervisningsmaterialer og brugen af disse, brugen af evalueringsværktøjer, undervisningsplanlægning m.m.

Spørgsmål vedrørende f.eks. behovet for lærerkræfter og undervisningsmateriale, kommunale besparelser, kapacitet m.m. omhandler derimod generelle problemstillinger, som ikke umiddelbart vedrører forslaget om at styrke grønlandsk og reducere antallet af fag på yngstetrinnet samt skabe mulighed for, at en kommune efter tilladelse herom vil kunne etablere erhvervsklasser.

Der er således tale om generelle problemstillinger, som der kontinuerligt arbejdes med på flere planer, men som altså ikke knytter sig til forslaget som sådan. De nævnte problemstillinger kan samtidig ikke begrunde, at man skal lade stå til i forhold til nødvendige justeringer og forhale tiltag, som alle relevante interessenter er enige om.

I øvrigt skal det i forhold til det anførte i indledningen om en vurdering af, om kommunerne ud fra deres kapacitet, kompetencer m.v. vil kunne efterleve lovforslaget, fremhæves, at forslaget primært handler om at omstrukturere eller justere det eksisterende indhold ved at reducere antallet af fag og ændre på nogle fag. Dette kræver ikke tilførsel af nye personalemæssige eller økonomiske ressourcer. Lærerne og de fysiske rammer er allerede til stede. At der skal undervises i færre fag på yngstetrinnet vil ikke medføre udgifter for kommunerne. Tværtimod vurderes det, at reduceringen af fag vil medføre mulighed for kommunale besparelser ved at centrere ressourcerne på færre fag.

Opgaver og udgifter til f.eks. udvikling af nye læreplaner, undervisningsmaterialer eller centrale efteruddannelsesforløb påhviler Naalakkersuisut (Selvstyret) centralt. Eftersom det er centraladministrationen, der løfter udviklingsomkostningerne, friholdes kommunernes driftsbudgetter for direkte økonomiske konsekvenser. Dette var også tilfældet med den seneste lovændring på EM2021, som ligeledes medførte en række faglige ændringer. Denne lov trådte i kraft den 1. januar 2022, mens lovens faglige ændringer først trådte i kraft den 1. august 2023 og implementeret med bl.a. Selvstyrets bekendtgørelse nr. 38 af 27. juli 2023 om trinformål samt fagformål og læringsmål for folkeskolens fag og fagområder.

b. Hvornår forventes evalueringen afsluttet?

Svar:
Det estimeres i øjeblikket, at en endelig evaluering vil foreligge ultimo 2027. Den aktuelle tidsangivelse skal ses i sammenhæng med arbejdet vedrørende klargøring af udbudsmaterialet.

c. Hvad vil Naalakkersuisut gøre, hvis evalueringen afdækker uhensigtsmæssigheder, der nødvendiggør yderligere ændringer af folkeskoleloven?

Svar:

Enhver evaluering af et givent område vil almindeligvis aktualisere spørgsmål om at initiere tiltag på grundlag af de problemstillinger, som evalueringen måtte have afdækket. Den aktuelle evaluering af folkeskolen forventes ikke at blive en undtagelse herfra. Derfor vil eventuelle fremtidige afdækninger af uhensigtsmæssigheder også medføre overvejelser, der kan omfatte retlige tilpasninger. Som det også er tilfældet på andre områder, gælder der ikke en forudsætning om, at alle lovmæssige tilpasninger skal ske på én gang.

2. Styrkelse af kommunernes tilsyn med de enkelte folkeskoler
Kommunernes tilsyn bør styrkes og tydeliggøres, så faglige, juridiske og administrative uhensigtsmæssigheder i både byer og bygder kan identificeres og håndteres på et tidligt tidspunkt. Der bør således etableres en kommunal tilsynsenhed med de nødvendige kompetencer og ressourcer med henblik på at sikre en mere kvalificeret og systematisk opfølgning på folkeskoleområdet.

a. Hvad er Naalakkersuisuts planer på dette område?

Svar:
Indledningsvis skal det bemærkes, at reglerne om kvalitetsrapporter i den gældende lovgivning, jf. dennes § 49, sikrer kommunalbestyrelserne mulighed for indsigt i centrale forhold på den enkelte skole med angivelse af tidsfrist for skolernes indsendelse til kommunalbestyrelsen.

Det er desuden fastsat i bemærkningerne til bestemmelsen, at det påhviler kommunalbestyrelsen at påse rettidig indgivelse af kvalitetsrapporten, herunder at påtale eventuelle fristoverskridelser eller mangler i kvalitetsrapporten. Der er tale om et værktøj til sikring af systematisk dokumentation og samarbejde mellem kommunalbestyrelsen, forvaltning og skoler om evaluering og udvikling af kvaliteten på den enkelte skole.

Kvalitetsrapporten har derudover som overordnet formål at styrke kommunalbestyrelsernes mulighed for at varetage sit ansvar for folkeskolen ved at give kommunalbestyrelsen grundlag for at tage stilling til det faglige niveau på den enkelte skole og træffe beslutning om opfølgning herpå. Der er samtidig tale om et redskab, der skal bidrage til åbenhed om skolevæsenets kvalitet, hvilket er en forudsætning for kvalitetsforbedringer.

Det skal endvidere bemærkes, at etablering af en egentlig kommunal tilsynsmyndighed, som forudsætter en lovændring, vil udgøre et væsentligt indgreb i det kommunale selvstyre. En sådan administrativ enhed vil samtidig kunne opfattes som etablering af et ekstra administrativt tilsynsorgan sideløbende med Tilsynsrådet for De Grønlandske Kommuner.

Naalakkersuisuts planer omhandler muligheden for en styrkelse af tilsynet lokalt og nationalt ved sammen med kommunerne at udarbejde standarder for et formaliseret tilsyn med bl.a. inspiration fra førskoleområdet. Der kan i den forbindelse henvises til eksempelvis principperne i Selvstyrets bekendtgørelse nr. 35 af 24. september 2020 om kommunalbestyrelsens almindelige og pædagogiske tilsyn med kommunale daginstitutioner og selvejende daginstitutioner med kommunal driftsoverenskomst.

Planerne tager udgangspunkt i en tydeliggørelse af tilsynet, hvilket kan ske ved at udarbejde skabeloner omfattende de forhold, som kommunalbestyrelsen skal iagttage i

forbindelse med tilsynets udøvelse. Disse kan omhandle tilsynets rammer, grundlag og omfang, typer af tilsyn og opfølgning. Standardiseringen kunne udformes som en slags tjekliste med henblik på at gøre det nemmere for kommunalbestyrelserne at udføre tilsynet, idet opgaven i så fald i al væsentlighed vil knytte sig til at registrere om de i forslaget listede forhold er adresseret. Dette vurderes at kunne styrke kommunalbestyrelsens tilsyn både i forhold til overordnede opgaver og i forhold til de enkelte skoler.

3. **Styrkelse af Naalakkersuisuts tilsyn med kommunerne**
Naalakkersuisuts tilsyn bør styrkes, så det ikke i væsentlig grad baserer sig på kommunernes egne indberetninger og redegørelser, men i højere grad giver mulighed for løbende at følge op på, om lovgivningens krav efterleves i praksis. Dette tilsyn bør også have en rådgivende funktion i forhold til de enkelte folkeskoler. Der bør derfor fastsættes klarere rammer for tilsynets indhold, ansvar og opfølgning, så Naalakkersuisut har den fornødne indsigt i kommunernes og de enkelte skolers organisering, kvalitetssikring, økonomistyring og undervisningens tilrettelæggelse m.v.

a. Hvad er Naalakkersuisuts planer på dette område?

Svar:
Indledningsvis skal det bemærkes, at Naalakkersuisuts tilsyn med kommunerne ikke alene sker på grundlag af kommunernes egne indberetninger og redegørelser, men også knytter sig til borgerhenvendelser og tilsyn, som Naalakkersuisut initierer af egen drift.

Naalakkersuisuts tilsyn med kommunalbestyrelsens overholdelse af lovgivningen sker i praksis ved at afkræve kommunalbestyrelsen oplysninger vedrørende forhold, der anses for nødvendige i relation til konkrete problemstillinger, som den centrale myndighed er blevet opmærksom på af egen drift eller fordi brugere eller andre instanser har påpeget særlige problemstillinger.

Endvidere foretages tilsynet på baggrund af indsamling af data og statistik, herunder 1. oktober-indberetninger, trintestresultater og prøveresultater samt løbende dialog ved møder, konferencer, kurser, rådgivning, vejledning eller lignende. Det dialogbaserede tilsyn skal sammenholdes med det forhold, at lovgivningen ikke har udstyret Naalakkersuisut med sanktionsmuligheder eller retlige instrumenter til at håndhæve tilsynet. Dette skal ses i sammenhæng med, at folkeskolen i det hele er et kommunalt ansvarsområdet uden for Selvstyrets almindelige instruktionsbeføjelse, hvorfor spørgsmål vedrørende f.eks. kommunernes og de enkelte skolers økonomistyring er et internt kommunalt anliggende. Det skal i forlængelse heraf tilføjes, at etablering af en egentlig tilsynsenhed vil forudsætte en lovændring, hvortil også en sådan tilsynsenhed vil kunne sidestilles med et ekstra administrativt tilsynsorgan.

Naalakkersuisuts aktuelle planer på området tager derfor afsæt i sammen med kommunerne at undersøge grundlaget for en styrkelse af tilsynet ved at tydeliggøre og formalisere tilsynet ud fra de principper, som er anført under besvarelsen af spørgsmål 2a.

I den forbindelse vil f.eks. måden, som tilsynet udøves på, kunne konkretiseres, herunder i forhold til tilsynets omfang. Derudover vil der også i disse tilfælde kunne ske en præcisering af de forhold, som Naalakkersuisut skal iagttage i forbindelse med tilsynets

udøvelse. Endvidere vil der kunne ske en tydeliggørelse af bl.a. tilsynets rammer, grundlag og omfang og en afklaring af tilsynstyper, herunder i form af formelt og uformelt tilsyn, hvortil kommer spørgsmål om uvildighed og opfølgning.

Det er samtidig vurderingen, at dette vil kunne foretages med respekt for det kommunale selvstyre og det forhold, at folkeskolen er et kommunalt anliggende.

Med venlig hilsen

Nivi Olsen